

III

Tieteellinen seura, tutkijakoulu ja
yhteistyökumppanit

Early days of YHYS society

This text describes and contextualizes the establishment of the Finnish Society for Environmental Social Science in 1994. The major context was a process related to a new professorship in environmental policy at the same time – the first academic position in Finland in the field of environmental social science. The author starts with his background and describes how he joined the University of Tampere where the professorship on environmental policy was established. Then he writes about the history of environmental policy prior to the professorship before describing the administrative process of choosing a candidate in the new and developing discipline of environmental policy. He then moves towards the Finnish Society for Environmental Social Science and describes the initial meeting and the official process of founding the new society. The text then examines the activities of the new scientific society during the first years when the author worked as its secretary. The author also briefly considers how the society's activities have developed since then. Finally, he comes back to his academic career and concludes by comparing social science research on the environment and futures studies, which have a lot in common in Finland.

JARMO VEHMAS

Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seura ja 1990-luvun alun tamperelaisen ympäristöpolitiikan perintö tulevaisuudentutkimuksessa

JOHDANTO

Yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimus vakiintui terminä käyttöön Suomessa verrattain myöhään, vasta 1990-luvulle tultaessa. Ympäristönäkökulman liittämällä eri yhteiskuntatieteisiin on kuitenkin paljon pidemmät perinteet, kuten esimerkiksi käsillä olevaan teokseen sisällytetyt Timo Järvikosken, Marja Järvelän ja Ilmo Massan muistelmatekstit osoittavat. Yhteiskuntatieteelliseksi ympäristötutkimukseksi luettavissa olevaa tutkimusta on tehty Suomessa jo useiden vuosikymmenien ajan. Aatehistoriallisesti ympäristökysymyksen juuria voidaan jäljittää hyvinkin kauas tieteenhistoriaan, aina ekologian, evoluutioteorian ja termodynamiikan syntyvaiheisiin saakka (Massa 2009). Laajempaa huomiota perinteisten yhteiskuntatieteiden piirissä ympäristöongelmat alkoivat saada vasta niiden politisoitumisen myötä 1960-luvulta alkaen. Yhteiskunnan ja ympäristön vuorovaikutus oli kuitenkin joidenkin kirjoittajien huolenaiheena jo teollistumisen alkuaikoina, kuten esimerkiksi varhaiset pohdinnat maapallon kantokyvystä ja kivihiilen polttamisen vaikutuksista osoittavat (ks. esim. Martinez-Alier 1990; Debeir ym. 1991). Nämä huolenaiheet eivät koskaan nousseet valtavirtakeskusteluun, mutta ympäristökysymyksen aatehistoriasta kiinnostuneet eri alojen tutkijat alkoivat löytää uudelleen vanhoja kirjoituksia, joilla ei omalla aikanaan ollut mahdollisuutta saada huomiota. Suomessa tämän suuntauksen tunnetuin edustaja lienee Jussi Raumolin (1948–2020), joka käsitteli näitä teemoja erityisesti 1970-luvun kirjoituksissaan (ks. Raumolin 1980).

Yhteiskuntatieteellisellä ympäristötutkimuksella ei ollut Suomessa minkäänlaista omaa instituutionaalista asemaa ennen 1990-lukua. Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen lähimaastossa toimi

kuitenkin ennestään ainakin kaksi tieteellistä seura. Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura perustettiin vuonna 1980. Jo kymmenen vuotta tätä aikaisemmin oli perustettu Suunnittelumaantieteen yhdistys, joka muutti nimensä vuonna 1993 muotoon Alue- ja ympäristötutkimuksen seura (Wingström 2020). Myös vuonna 1980 perustetulla Tulevaisuuden tutkimuksen seuralla on yhtymäkohtia yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen. Oman yhdistyksen perustaminen nimenomaan yhteiskuntatieteelliselle ympäristötutkimukselle sai vauhtia vasta kun alalle oli perustettu ensimmäinen professuuri, ympäristöpolitiikan professorin virka Tampereen yliopistoon.

Minulla oli kunnia toimia Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran yhtenä perustajajäsenenä ja ensimmäisenä sihteerinä vuosina 1994–1995. Käsittelen omien kokemusteni ja havaintojeni perusteella seuran perustamiseen läheisesti liittyviä asioita ajallisesti sitä ennen, samanaikaisesti ja myös sen jälkeen. Näin uskoisin, että Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran perustaminen saa ansaitsemansa kontekstin ja tulee paremmin ymmärrettäväksi. Kirjoitukseni on samalla henkilökohtainen muistelmateksti.

Oman yhdistyksen perustaminen nimenomaan yhteiskuntatieteelliselle ympäristötutkimukselle sai vauhtia vasta kun alalle oli perustettu ensimmäinen professuuri, ympäristöpolitiikan professorin virka Tampereen yliopistoon.

Käyn seuraavassa ensin hieman läpi siitä, miten päädyin akateemiseen maailmaan ja yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen pariin. Tämän jälkeen käsittelen ympäristöpolitiikan kehitystä oppiaineena Tampereen yliopistossa 1990-luvun alkupuoliskolla. Käyn läpi Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran perustamisen vaiheita tässä yhteydessä ja seuran toimintaa omalla

sihteerikaudellani. Käsittelen myös seuran toiminnan vakiintumista sihteerikauteni jälkeen. Lopuksi palaan ympäristöpolitiikkaan ja omaan toimintaan yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen parissa sihteerikauteni jälkeen.

Valitettavasti aikalaisdokumenteja kuten toimintakertomuksia, kokouspöytäkirjoja, tiedotuslehtiä tai omakohtaisia muistiinpanoja ei ole enää tallella, lukuun ottamatta Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran perustavan kokouksen pöytäkirjaa (YHYS 1994a) ja seuran perustamisilmoitusta (YHYS 1994b).¹

SÄHKÖINSINÖÖRISTÄ ALUETIETEILIJÄKSI

Kirjoitettuani ylioppilaaksi keväällä 1981 Joutsenon lukioista aloitin harjoittelijana Joutsenon kunnan omistamassa energiayhtiössä, jonka toimialaan kuului sähkön, kaukolämmön ja maakaasun jakelu. Sähkölaitosala kiinnosti minua, ja suunnittelemiini insinööriopintoihin vaadittiin tuolloin vähintään vuoden kestävä ennakkoharjoittelu. Aloitin sähkövoimatekniikan opinnot Tampereen teknillisessä opistossa syksyllä 1982 ja valmistuin sähköinsinööriksi keväällä 1986. Valmistumiseni ajankohta oli käännteentekevä. 1980-luvun jälkipuoliskolla sähkölaitosten lukumäärä Suomessa kääntyi lasusuuntaan alan valmistautuessa avautuviin sähkömarkkinoihin. Tulevaisuudennäkymät alkoivat näyttää epävarmoilta, toisin kuin vielä vuosikymmenen alussa. Tshernobylin ydinonnettomuus juuri valmistumiseni aikoihin oli kuitenkin suurin syy siihen, että aloin miettiä opiskelujen jatkamista. Halusin perehtyä energia-asioihin pelkkää sähkövoimatekniikkaa laaja-alaisemmin.

Energia-alan korkeakouluopinnot eivät houkuttelleet, sillä en nähnyt niiden tarjoavan juuri sitä mitä kaipasin. Kouluaikoina olin jossain määrin viehättynyt maantieteestä, ja ehkä siksi päädyin hakemaan opiskelupaikkaa yliopistoista, joissa oli tarjolla maantieteen koulutusta. Aloitin syksyllä 1987 aluetieteen opinnot Tampereen yliopiston taloudellishallinnollisessa tiedekunnassa. Opinnäytteeni aihe alkoi hahmottua melko varhaisessa vaiheessa opintojani. Tähän vaikutti 1980-luvun jälkipuoliskolla Suomessa melko voimakkaan esiinmarssin tehnyt yhteiskuntatieteellinen energiatutkimus.

1 Kiitokset Ari Jokiselle, jonka arkistoista mainitut dokumentit löytyivät, samoin kiitos kaikille niille henkilöille, joiden kautta sain sähköiset kopiot käyttööni.

Erityisesti vuosikymmenen lopulla julkaistu alan tarvekartoitus (Nurmela ym. 1989) laajoine kirjallisuusluetteloineen, Suomen energiapolitiikan historiaa laajasti ja perusteellisesti käsitellyt Kari Karjalaisen (1989) massiivinen teos sekä Ilkka Ruotsaaren (1989) energiapolitiikan määräytymistä käsitellyt väitöskirja olivat ajankohtaisia innoittajia. Yhteiskuntatieteellisestä energiatutkimuksesta oli hyvin lyhyt matka ympäristötutkimukseen, sillä energian tuottamiseen ja käyttöön liittyy tunnetusti monenlaisia ympäristövaikutuksia.

Vuoden 1991 kesällä olin valtionhallinnon harjoittelijana Tampereen teknillisen korkeakoulun (TKK) säätötekniikan laitoksella. Esimieheni Jyrki Luukkasen ja TKK:n monipuolisen kirjaston myötävaikutuksella kiinnostukseni suuntautui entistä voimakkaammin tutkimukseen ja jatko-opintoihin. Samana vuonna valmistunut graduni käsiteli alueellista näkökulmaa yhteiskuntatieteellisessä energiatutkimuksessa, ja sain myös jatko-opintoihden. Graduni julkaistiin Tampereen teknillisen korkeakoulun julkaisusarjassa (ks. Vehmas 1991).²

YMPÄRISTÖPOLITIikka-OPPIAINEEN KEHITYS TAMPEREEN YLIOPISTOSSA

Tampereen yliopistossa ympäristöpolitiikan juuret olivat taloudellis-hallinnollisessa tiedekunnassa, johon oli jo vuonna 1965 perustettu sosiaali- ja talousekologian laitos³. Ympäristöpolitiikan approbatur-tasoinen opetus käynnistyi laitoksella joitakin vuosia myöhemmin, ja Briitta Koskiaho julkaisi aihepiiristä kaksi oppikirjaa 1970-luvun alkupuolella (ks. Koskiaho 1972; 1974). Vuonna 1974 sosiaali- ja talousekologian laitoksen nimi muutettiin aluetieteen laitokseksi. Ympäristöpolitiikan opettajaksi tuli tuolloin laitoksen tutkimushankkeissa jo useita vuosia assistenttina työskennellyt Sauli Rouhinen (Rouhinen 2010). Hänen siirryttyään myöhemmin ympäristöministeriöön ympäristöpolitiikan tuntiopetusta jatkoi 1980-luvulla Harri Nurmio.

1990-luvulle tultaessa ympäristöpolitiikka alkoi saada lisäpanostusta, kun Tampereen yliopiston aluetieteen laitokselle perustettiin uusi yliassistent-

Tampereen yliopistossa ympäristöpolitiikan juuret olivat taloudellis-hallinnollisessa tiedekunnassa, johon oli jo vuonna 1965 perustettu sosiaali- ja talousekologian laitos.

tuuri. Sen opetusalaksi määriteltiin ympäristöpolitiikka. Ensimmäiselle viisivuotiskaudelle 1991–1996 valittiin Helsingin yliopistossa valtiotieteiden tohtoriksi vastikään väitellyt Jussi Raumolin. Tampereen yliopisto oli myös esittänyt opetusministeriölle ympäristöpolitiikan professorin viran perustamista, ja tuon professuurin yliopisto sai jo seuraavana vuonna. Kyseinen oppituoli lienee ensimmäinen yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen professuuri Suomessa.

Viran sijoituspaikkavaihtoehtona oli esillä myös yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, mutta virka sijoitettiin taloudellis-hallinnolliseen tiedekuntaan aluetieteen laitokselle. Siellä oli jo alan yliassistenttuuri ja pitkät ympäristöpolitiikan opetuksen perinteet sosiaali- ja talousekologian laitoksen ajoilta. Jussi Raumolin alkoi hoitaa professuuria syksyllä 1992, ja yliassistentin sijaiseksi valittiin Jyrki Luukkanen. Tämä kaksikko valmisteli ympäristöpolitiikan pääaineopintojen ensimmäisen opinto-ohjelman. Heidän näkemyksensä ympäristöpolitiikasta oppiaineena oli kokonaisvaltainen, joten siinä korostuivat monitieteisyys, yhteiskuntatieteet, toimintakeskeisyys ja kansainvälisyys (Raumolin 1994). Ensimmäiset ympäristöpolitiikan pääaineopiskelijat valittiin vuonna 1994. Mukana oli monia pääaineen vaihtajia, jotka olivat opiskelleet ympäristöpolitiikkaa jo aiemmin. Ympäristöpolitiikan suosio sivuaineena kasvoi räjähdysmäisesti 1990-luvun alkuvuosina.

Tutustuttuaan graduuni Jussi Raumolin suostui jatko-opintojeni ohjaajaksi pian sen jälkeen,

2 Vuonna 1991 alkanut yhteistyö Jyrki Luukkasen kanssa on jatkunut läpi koko tutkijanurani, kuten jäljempänä käy ilmi.

3 Sosiaali- ja talousekologia laitoksen ja oppiaineen nimenä oli aikaansa edellä, sillä se sisälsi kaikki pari vuosikymmentä myöhemmin yleistyneen kestävä kehityksen perusolottuvuudet (Rouhinen 2010). Laitos perustettiin, kun Yhteiskunnallinen korkeakoulu siirtyi Helsingistä Tampereelle ja sen nimi muuttui Tampereen yliopistoksi.

kun hän oli aloittanut laitoksella. Jatko-opintojeni sivuaineeksi valitsin kansantaloustieteen, sillä tuolloin ympäristöpolitiikassa oli vielä tarjolla pelkät approbatur-tason opinnot, jotka olin suorittanut jo Harri Nurmion aikana. Päädyin kuitenkin melko pian opettamaan ympäristöpolitiikkaa avoimeen yliopistoon ja pidin joitakin energia-asioita käsitteleviä luentoja tuntiopettajana myös ympäristöpolitiikan kursseilla.

Keväällä 1993 Jussi Raumolin järjesti ympäristöpolitiikan opiskelijoille kaksiviikkoisen Keski-Eurooppaan suuntautuneen opintomatkan, johon minäkin osallistuin. Vierailimme mm. Amsterdamin yliopistossa, Berliinin vapaassa yliopistossa ja Wupertal-instituutissa tutustumassa ympäristöpolitiikan opetukseen ja tutkimukseen. Lisäksi vierailimme mm. Eurostatissa Luxemburgissa sekä EU:n ympäristö- ja aluedirektoraateissa Brysselissä. Tuon matkan aikana ymmärsin, että eurooppalaisen ympäristöpolitiikan kehityksessä ajan tasalla pysymistä helpottaisi englantia laajempi kielitaito. Niinpä aloin virkistää jo hieman unholaan jäänyttä saksan kielen taitoani⁴.

Vuoden 1993 syksyllä sain valmiiksi laajan lissensiaattityöni (Vehmas 1993), joka käsitteli teidenvälistä energiatutkimusta. Euroopan opintomatkalta kertyneestä kirjallisuudesta oli hyötyä työni viimeistelyssä. Berliinin vapaan yliopiston Forschungsstelle für Umweltpolitik -yksikön varajohtaja Lutz Mez kävi myös vastavierailulla Tampereella, ja vuoden 1995 maaliskuussa osallistuin hänen Tanskassa järjestämälleen jatko-opintokursseille ”Sustainable Dimensions of Energy Policy”⁵.

Syksyllä 1994 Tampereen yliopiston taloudellis-hallinnollisen tiedekunnan tiedekuntaneuvosto teki virkaehdotuksensa ympäristöpolitiikan professoriksi. Ensimmäiselle sijalle asetettiin Yrjö Haila, toiselle sijalle Briitta Koskiaho, ja kolmannelle sijalle Jussi Raumolin. Tiedekuntaneuvoston nimeämät

asiantuntijat pitivät vain näitä kolmea hakijaa pätevänä ympäristöpolitiikan professoriksi. Virkaehdotus herätti paljon huomiota ja sen tiimoilta käytiin paljon käytäväkeskusteluja varsinkin aluetieteen laitoksella. Virkaehdotuksesta pyydettiin lausunto aluetieteen laitoksen laitosneuvostolta, jonka jäsen tuolloin olin. Laitosneuvoston puheenjohtaja professori Seppo Siirilä (1937–2023) ehdotti virkaehdotuksen hyväksymistä. Lojaalina väitöskirjatyöni ohjaajaa kohtaan ehdotin, että laitosneuvosto tukisi Jussi Raumolinia ja tehtyä ympäristöpolitiikan kehitystyötä. Niinpä asiasta äänestettiin. Puheenjohtajan ehdotus voitti, minun ehdotukseni sai vain yhden äänen⁶.

Koskiaho ja Raumolin jättivät tiedekunnalle valituksensa virkaehdotuksesta. Professuuria sen perustamisesta asti hoitanut Jussi Raumolin liitti valitukseensa laajan muistion ympäristöpolitiikasta tieteenalana. Siinä hän luonnehti virkaehdotuksessa ja Tampereen yliopistossa esillä olleita näkemyksiä ympäristöpolitiikasta ”kummallisiksi ja mielivaltaisiksi” verrattuna siihen, millaisena ala hänen mukaansa esiintyi kansainvälisessä kirjallisuudessa (Raumolin 1994). Kumpikin valitus hylättiin, ja ympäristöpolitiikan professoriksi nimitettiin taloudellis-hallinnollisen tiedekunnan virkaehdotuksen mukaisesti ensimmäiselle sijalle asetettu Yrjö Haila syksystä 1995 alkaen.

YHTEISKUNTATIEEELLISEN YMPÄRISTÖTUTKIMUKSEN SEURAN SOSIAALINEN TILAUS

1990-luvulle tultaessa yhteiskuntatieteilijöiden kiinnostus ympäristöasioihin oli merkittävästi lisääntynyt. Tätä osoitti hyvin esimerkiksi Massan ja Sairisen (1991) toimittaman yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen perusteoksen vastaanotto ja suosio (ks. Massa 2018). Ympäristösosiologian, ympäristötaloustieteen, ympäristöpolitiikan, ympäristökasvatuksen, ympäristöhistorian ja ympäristö-

4 Olin suorittanut keskikoulussa ja lukiossa keskipitkän eli viisivuotisen saksan. Sen vuoksi sähkövoimatekniikan insinööriopinnoissa minut oli sijoitettu pääosin autotekniikan opiskelijoista koostuneeseen saksan ryhmään.

5 Kurssille osallistui 20 jatko-opiskelijaa ja 15 luennoitsijaa Tanskasta, Norjasta, Suomesta, Alankomaista, Isosta-Britanniasta ja Saksasta. Jyrki Luukkanen oli yksi luennoitsijoista. Kurssi oli ensimmäinen askel myöhemmin samana vuonna REFORM Groupina tunnetun kansainvälisen tutkijaverkoston perustamiselle (Andersen ym. 1995).

6 Kokouksen jälkeen kuulin, että laitosneuvosto oli juuri äänestänyt ensimmäistä kertaa koko aluetieteen laitoksen historiassa. Mahdollista esteellisyyttäni pohdittiin kokouksen jälkeen, sillä äänestämistä ei haluttu kirjata laitosneuvoston kokouspöytäkirjaan.

Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran perustava kokous järjestettiin 12.2.1994 Tampereen ylioppilastalolla. Yo-talo sijaitsee Tampereen ydinkeskustassa osoitteessa Kauppakatu 10.
Kuva: Jarmo Vehmas

filosofian piirissä kaivattiin lisää resursseja ja aseman vakiinnuttamista, joten uudelle tieteelliselle seuralle oli 1990-luvun alussa vahva sosiaalinen tilaus.

Sosiaalista tilausta oli myös Tampereen yliopiston aluetieteen laitoksella. Jussi Raumolinin ja Jyrki Luukkasen kehitystyö ympäristöpolitiikka-oppiaineissa ja Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran perustaminen liittyivät hyvin läheisesti toisiinsa Tampereen yliopistossa. Vuorovaikutus oli kaksisuuntaista: ympäristöpolitiikan professuuri tarjosi institutionaalisen lähtökohdan seuran perustamiselle, ja toisaalta seuran perustamisen ajateltiin osaltaan tukevan myös tamperelaisen ympäristöpolitiikan kehitystyötä.

Seuran perustamisen käytännön valmisteluihin osallistui aktiivisesti kolme Tampereen yliopistossa ympäristöpolitiikan kehitystyötä läheltä seurannutta tutkijaa – Juhani Tirkkonen, Jukka Tuomela sekä allekirjoittanut. Juhani Tirkkonen ja minä olimme aluetieteen jatko-opiskelijoita, Jukka Tuomela puolestaan julkisoikeuden laitoksen assistentti, joka opetti ympäristöoikeutta, ympäristöpolitiikan opintojen keskeistä sivuainetta.

Koska yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimus oli jo ollut muutamia vuosia esillä aikalaiskeskusteluissa, niin uuden tieteellisen seuran nimi oli itsestäänselvyys. Keskeisimpiä ja eniten aikaa vieviä

toimia valmisteluvaiheessa olivat seuran toimintasuunnitelman ja sääntöjen luonnostelu. Sääntöluonnoksessa hyödynnettiin saatavilla olleita muiden tieteellisten seurojen sääntöjä. Niiden vaikutus näkyi selvästi useimpien pykälien sanamuodoissa, joiden muotoilussa Jukka Tuomelan rooli oli keskeinen.

PERUSTAVA KOKOUS LEGENDAARISELLA TAMPEREEN YO-TALOLLA

Kutsu Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran perustavaan kokoukseen lähetettiin hiljattain perustetulle yt-ymp-sähköpostilistalle vuoden 1994 tammikuussa. Kuten aina usia yhdistyksiä perustettaessa, ilmassa oli jännitystä paljonko väkeä tulisi paikalle perustavaan kokoukseen, ja olisivatko kaikki kohderyhmää eli yhteiskuntatieteiden parissa toimivia ympäristöasioista kiinnostuneita henkilöitä. Perustava kokous pidettiin lauantaina 12.2.1994 Tampereen Ylioppilastalon eli tuttavallisemmin Yo-talon kokoushuoneessa. Kokouksessa kerätty nimilista ei ole enää tallessa, mutta kokouspöytäkirjan (YHYS 2014a) mukaan erilaisiin tehtäviin valittiin 20 eri henkilöä. Osanottajia oli paikalla ainakin tuon verran, ehkä enemmänkin.

Esityslistan keskeisiä asioita olivat toimintasuunnitelman ja sääntöjen hyväksyminen sekä puheenjohtajan ja johtokunnan jäsenten valinta. Esi-

tyslistaa käytiin läpi Juhani Tirkkosen toimiessa kokouksen puheenjohtajana. Yleiskeskustelussa todettiin yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran tarpeellisuus. Toimintasuunnitelmaluonnoksen perustoimintalohkoihin ehdotettiin täsmennyksiä ja sisältöihin joitakin täydennyksiä kuten varainhankinta, yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen bibliografian laatiminen sekä sähköpostilistan kehittäminen. Pikantti toive oli suunnitelmaluonnoksessa olleen toimintalohkon ”painostusryhmätoiminta” nimen muuttaminen. Tällä viitattiin alun perin yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen resurssien parantamiseen tähtäävään toimintaan liittyen esimerkiksi tutkimusrahoitukseen ja oppituolien perustamiseen tulevaisuudessa ja se sisällytettiin seuran säännöissä mainittuun yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen edunvalvontaan. Myös sääntöihin ehdotettiin joitakin muutoksia ja lisäyksiä. Konkreettisia päätöksiä näihin ehdotuksiin liittyen ei kokouksessa kuitenkaan tehty. (YHYS 1994a.)

Jo ennen Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran perustamista Helsingin yliopistossa oli perustettu yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen edelleen toimiva sähköpostilista (yt-ymp@helsinki.fi) Ilmo Massan vuonna 1993 tekemän aloitteen jälkeen.

Toimintasuunnitelman ja sääntöjen käsittelyn jälkeen kokouksessa pidettiin tauko. Sen aikana Juhani Tirkkonen, Jukka Tuomela ja minä allekirjoitimme Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran perustamiskirjan, joka tarvittiin sääntöjen ohella seuran perustamisilmoituksen liitteeksi. Tämän jälkeen kokousta jatkettiin henkilövalinnoilla. Seuran puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti Jussi Raumolin, ja varapuheenjohtajaksi äänestettiin Timo Järvikoski. Johtokuntaan valittiin kuusi jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet (suluissa): Keijo Koskinen (Martti Ristolainen), Ilmo Massa (Jari Paldanius), Terttu Pakarinen (Tuula Ikonen), Jukka Tuomela (Jyrki Luukkanen),

Tytti Viinikainen (Lasse Peltonen) ja Leena Vilka (Heidi Hiltunen). Tämän jälkeen johtokunta valitsi seuran toimihenkilöt — sihteeriksi allekirjoittaneen ja taloudenhoitajaksi Juhani Tirkkosen.

Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran perustamisilmoitus (YHYS 1994b) lähetettiin 28.2.1994 päivättyinä Patentti- ja rekisterihallitukselle. Seuran perustaminen ei odotetusti ylittänyt uutiskynnystä, mutta Taloustieteellisen yhdistyksen julkaisema Kansantaloudellinen aikakauskirja (1994) noteerasi seuran perustamisen vuoden 1994 toisessa numerossaan. Oikeusministeriö hyväksyi Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seura ry:n merkittäväksi yhdistysrekisteriin 3.6.1995.

HELSINGIN YLIOPISTON SÄHKÖPOSTILISTA YT-YMP TIEDOTUSKANAVAKSI

Jo ennen Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran perustamista Helsingin yliopistossa oli perustettu yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen edelleen toimiva sähköpostilista (yt-ymp@helsinki.fi) Ilmo Massan vuonna 1993 tekemän aloitteen jälkeen (Massa 2018). Aluksi listaa ylläpiti Marko Hamilo, ja hänen jälkeensä seuran perustamisesta alkaen allekirjoittanut aina vuoteen 2012 saakka. Majordomo-sähköpostilistan ylläpito Helsingin yliopiston ulkopuolelta oli alkuvuosina hieman hankalaa, mutta Helsingin yliopiston atk-keskuksessa työskennelleen Timo Harmon ystävällisten neuvojen avulla ja listan jäseniä ohjeistamalla ongelmista kuitenkin aina selvittiin. Sähköpostilistojen verkkosivupohjaisten ylläpityökalujen kehityksen myötä homma helpottui huomattavasti myöhemmin.

Yt-ymp mainitaan myös Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran säännöissä (YHYS 2023b) ensisijaisena kanavana yhdistyksen varsinaisten kokousten koolle kutsumiseksi. Listan viestit ovat valtaosin olleet tiedottamista kokouskutsujen lisäksi erilaisista ajankohtaisista asioista kuten väitöstilaisuuksista, avoimista tutkijapaikoista, uusista julkaisuista ja tulevista konferensseista. Keskusteluja on listalla käyty harvakseltaan muutamien aktiivisten listalaisten aloitteesta, aloittaen tyypillisesti kysymyksellä muille listalaisille jostain mieltä askarruttavasta ajankohtaisesta aiheesta. Kokonaisuutena lista ei ole koskaan ollut erityisen vilkas, mutta lienee täyttänyt varsin hyvin tehtävänsä yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen ja alan

tieteellisen seuran tiedotuskanavana. Luopuessani yt-ympin ylläpitämisestä vuonna 2012 sen tilaajalistassa oli noin 400 sähköpostiosoitetta.

YHTEISKUNTATIEEELLISEN YMPÄRISTÖTUTKIMUKSEN SEURAN ALKUAIKOJEN TOIMINNASTA

Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran toiminnan käynnistäminen otti oman aikansa, sillä puheenjohtaja ja toimihenkilöt tekivät siihen liittyvää työtä oman toimensa ohella. Sääntömääräisten kokousten lisäksi seura järjesti tieteidenvälistä ympäristötutkimusta käsittelevän seminaarin Tampereella syksyllä 1994, kun ympäristöpolitiikan ensimmäinen pääainevuosi oli alkanut. Seura alkoi heti perustamisvuotenaan julkaista YHYS-tiedotuslehteä⁷. Sen tekeminen oli keskeisimpiä sihteerin tehtäviä kattaen sisällön suunnittelun, tekstien hankkimisen, oikoluvun, taiton, tulostuksen, kopiointin, nitomisen, osoitelappujen ja postimerkkien liimaamisen sekä postittamisen. Tiedotuslehti lähetettiin kaikille seuran jäsenille, joita tuolloin oli joitakin kymmeniä. Tyypillistä tiedotuslehden sisältöä olivat eri yliopistoissa käynnissä oleva tutkimus, valmistuneet opinnäytteet ja opetus henkilöesittelyineen. Näiden suhteen painottuivat aluksi ne yliopistot, joita johtokunnan jäsenet edustivat. Aivan ensimmäisiin tiedotuslehden numeroihin kirjoitin myös Tampereen yliopiston ympäristöpolitiikan professorin virantäyttöprosessista.

YHTEISKUNTATIEEELLISEN YMPÄRISTÖTUTKIMUKSEN SEURAN TOIMINNAN VAKIINTUMINEN

Sihteerikauteni 1994–1995 jälkeen olin vielä joiakin vuosina mukana Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seurassa johtokunnan jäsenenä tai varajäsenenä. Käytännössä roolini oli merkittävämpi yt-ymp-sähköpostilistan ylläpitäjänä. Jussi Raumolinin jälkeen puheenjohtajaksi valittiin Matti Kamppinen ja varapuheenjohtajaksi Markku Wilenius. Heidän puheenjohtajakaudellaan mm. laadittiin yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen ensimmäinen bibliografia vuosien 1990–1996 julkaisuista (ks. Viinikainen 1997).

Vuonna 1998 alkoi Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran toistaiseksi pitkäaikaisin puheenjohtajakausi, jonka aikana seuran

Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran logon kehitys. Alkuperäistä logoa käytettiin seuran tiedotuslehden kannessa vuosina 1994–2012. Sen myötä Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran nimen lyhenne YHYS vakiintui käyttöön. Logoa on sittemmin uudistettu pariinkin otteeseen. Pelkistetympi logo otettiin käyttöön vuodesta 2013 alkaen YHYS-tiedotuslehdessä. Uusin, Kaisa Hyvärisen suunnittelema logo on käytössä seuran nykyisellä verkkosivustolla (ks. YHYS 2023a).

toiminta kehittyi paljon. Yrjö Hailan aikana seura sai muun muassa verkkosivut (ks. YHYS 2023a) ja keskeisimmät vakiintuneet toimintamuotonsa. Tärkeimpiä niistä ovat vuosittainen tieteellinen konferenssi, jota alettiin kutsua syyskollokvioksi, sekä sidosryhmien, aluksi lähinnä ympäristöhallinnon, kanssa niin ikään vuosittain järjestetty ”keivätneuvokki”, nykyisen politiikkadialogin edeltäjä (ks. Laura Höijerin ym. kirjoitus tässä teoksessa). Yrjö Hailan 12-vuotinen puheenjohtajakausi päättyi vuonna 2010. Hänen jälkeensä Janne Hukkisen, Pekka Jokisen, Minna Kaljosen ja Jarkko Leväsen puheenjohtajakaudet ovat olleet kolmevuotisia. Vuodesta 2023 alkaen puheenjohtajana on toiminut Pasi Heikkurinen. Seuran nykyistä toimintaa esitellään kattavammin seuran verkkosivuilla (YHYS 2023a) sekä Minna Santaajan perustamalla Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran Wikipediasivulla (Wikipedia 2024).

7 Alkuvuosien tiedotuslehtiä ei valitettavasti ole ollut käytettävissä tätä kirjoitettaessa. YHYS-verkkosivuilta löytyy pdf-versioita tiedotuslehden numeroista, tällä hetkellä vuosilta 2005–2013 (ks. YHYS 2024).

Jättäjän tai keskusjärjestön nimi ja puhelin virke-aikana sekä keskusjärjestön leima

Jarmo Vehmas
puh.t. (931) 215 6184

**PERUSILMOITUS
YHDISTYSREKISTERIIN**

Sivu 1

Lomakkeen täyttöohjeet sivulla 3

Rekisterinumero (viranomaisen täyttää)

163655

Yhdistyksen kappale

A ASIAN KÄSITTELY JA PÄÄTÖS (viranomaisen täyttää)

Paikallis- viran- omaisen merkinnät	Saapumispäivä 17.3.1994	Diainumero 92/94	Muut merkinnät ja paikallisviranomaisen leima TAMPEREEN KIHlakunnan REKISTERITOIMISTO
Oikeus- ministeriön merkinnät	Saapumispäivä 23-03-1994	Päätös toimitettu ☐ Hakijan edustajalle	☐ Keskus- järjestölle
	Toimituspäivä	Paikallisviranomaisen, jolle päätöskappale on toimitettu	
	Muita merkintöjä		

Päätös	Oikeusministeriö on hyväksynyt tämän yhdistyksen merkittäväksi yhdistysrekisteriin.		
	Helsingissä, oikeusministeriössä	Päätöspäivä	13-06-1995
	patentti- ja rekisterihallitus Toimistopäällikkö Apulaistoimistopäällikkö Päivi Kautanen PÄIVI KAUTANEN		

B ILMOITUKSEN SISÄLTÖ

Oikeusministeriölle ilmoitetaan yhdistysrekisteriin merkittäväksi seuraava yhdistys:

1 Yhdistyksen nimi (ohje 1)

Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seura ry.
ruotsiksi ~~kyännetty~~ Sällskapet för samhällsvetenskaplig
miljöforskning i Finland rf.

2 Yhdistyksen kotikunta (ohje 2)

Tampere

Elleivät lomakkeessa varatut tilat niitä ilmoitettaville tiedoille, niitä voidaan jakaa erilliselle A4-kokoiselle sivulle.

1(3)

YHTEISKUNTATIETEELLISEN YMPÄRISTÖTUTKIMUKSEN SEURA RY:N
PERUSTAVAN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA

Aika: Lauantai, 12. helmikuuta 1994, klo 13.00

Paikka: Tampereen yliopiston ylioppilaskunnan kokoushuone,
Kauppakatu 10, 33200 Tampere

- 1 § Avauspuheenvuoron piti kokouksen koollekutsuja, Tampereen yliopiston ympäristöpolitiikan va. prof. Jussi Raumolin (kokouskutsu liitteessä 1).
- 2 § Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Juhani Tirkkonen.
Kokouksen sihteeriksi valittiin Jarmo Vehmas.
- 3 § Pöytäkirjantarkastajiksi ja äänenlaskijoiksi valittiin Jyrki Luukkanen ja Tuula Ikonen.
- 4 § Todettiin kokouksen osanottajat. Kokouksessa kerättiin nimilista (liite 2) ja pidettiin lyhyt osanottajien esittelykierrros.
- 5 § Kokouspaikalla jaettu yhdistyksen perustavan kokouksen esityslista (liite 3) hyväksyttiin muutoksitta.
- 6 § Yleiskeskustelun tuloksena todettiin yhdistyksen tarpeellisuus.
- 7 § Hyväksyttiin kokouspaikalla jaettu alustava yhdistyksen yleinen toimintasuunnitelma (liite 4). Toimintasuunnitelmasta esitettiin lisäksi seuraavia tässä kokouksessa esille tulleita ajatuksia:
- perustoimintalohkojen sisältöjen täsmentäminen
 - perustoimintalohkon "painostusryhmätoiminta" nimen muuttaminen
 - perustoimintalohkojen "yhteydenpito" ja "julkaisutoiminta" sisällön täydentäminen vuosipäivien yhteydessä julkaistavan vuosikirjan, yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen bibliografian laatimisen ja ylläpidon sekä sähköpostijärjestelmän kehittämisen osalta
 - yhdistyksen varainhankinnan sisällyttäminen toimintasuunnitelmaan.

**YMPÄRISTÖPOLITIikka TAMPEREEN YLIOPISTOSSA
PROFESSORINIMITYKSEN JÄLKEEN**

Ympäristöpolitiikan professorin virantäyttöprosessiin ja koko Tampereen yliopistoon raskaasti pettynyt Jussi Raumolin palasi yliassistentuuriinsa sen viimeiseksi vuodeksi. Kun virkaan nimitetty Yrjö Haila saapui aluetieteen ja ympäristöpolitiikan laitokselle syksyllä 1995, Raumolin kieltäytyi keskustelemasta hänen kanssaan. Ympäristöpolitiikan professorin nimittämisen jälkeen oppiaine alkoi vähitellen muuttua siitä, millaiseksi se oli vuosien 1992–1995 aikana muotoutunut. Tätä muutosta hidasti yliopiston huonontunut taloudellinen tilanne, jonka vuoksi yliassistentuuri voitiin täyttää vain vuodeksi kerrallaan neljän vuoden ajan. Vuosina 1996–1998 ympäristöpolitiikan yliassistenttina oli Jyrki Luukkanen. Lukuvuoden 1998–1999 ajan hän hoiti ympäristöpolitiikan professuuria viransijaisena, ja yliassistenttina oli Harri Nurmio. Syksystä 1999 alkaen ympäristöpolitiikan opetuksen resurssit vakiintuivat, kun Pekka Jokinen valittiin yliassistentiksi viisivuotiskaudelle.⁸

1990-luvun jälkipuoliskon ympäristöpolitiikasta Tampereen yliopistossa mieleeni ovat jääneet erityisesti ajankohtaiseksi nousseet YK:n ilmastopimusneuvottelut ja niihin läheisesti liittyneet Jyrki Luukkasen järjestämät ilmastopolitiikan kurssit. Niiden taustalla oli ympäristöministeriön asettama ensimmäinen ilmastotoimikunta (1996–1997), johon Suomen Luonnonsuojeluliitto — ainoa ”salonkikelpoinen” ympäristöjärjestö tuohon aikaan — pyysi Jyrkiä ja minua edustajikseen. Suostuimme tähän, sillä ilmastotoimikunnan tehtävänanto oli ympäristöpoliittisesti äärimmäisen mielenkiintoinen: valmistella Suomen kasvihuonekaasupäästöille asetettava kansallinen tavoite sekä siihen liittyvät Suomen kannanotot EU:n taakanjakoneuvotteluissa. Osallistuimme myös YK:n ilmastomuutoksen puiteohjelman kolmanteen osapuolikokoukseen (UNFCCC COP3) Kiotossa 1997. Jyrki oli mukana Suomen

1990-luvun jälkipuoliskon ympäristöpolitiikasta Tampereen yliopistossa mieleeni ovat jääneet erityisesti ajankohtaiseksi nousseet YK:n ilmastopimusneuvottelut ja niihin läheisesti liittyneet Jyrki Luukkasen järjestämät ilmastopolitiikan kurssit.

valtuuskunnassa ja minä Climate Action Networkin (CAN) tarkkailijana.

Seuraavana vuonna ympäristöministeriö asetti toisen ilmastotoimikunnan (1998–2000), jossa jatkoimme Suomen Luonnonsuojeluliiton edustajina. Osallistuimme UNFCCC COP4 -kokoukseen Buenos Airesissa marraskuussa 1998 Suomen valtuuskunnan jäsenenä. Opintonsa Tampereen yliopistossa aloittanut Oras Tynkkynen oli myös mukana kokouksessa, ja hän ehdotti ympäristöpolitiikkaan kansainvälisen ilmastopolitiikan kurssia. Ideana oli, että opiskelijat perehtyisivät kansainväliseen ilmastopolitiikkaan osallistumalla YK:n ilmastokokoukseen. Ympäristöpolitiikan vs. professori Jyrki Luukkanen piti ajatuksesta, ja lokakuussa 1999 joukko Tampereen yliopiston ympäristöpolitiikan opiskelijoita matkusti rahtilaivalla Helsingistä Travemünden ja sieltä junalla Bonniin UNFCCC COP5 -kokoukseen⁹. Samanlainen kurssi järjestettiin vielä vuonna 2000, jolloin UNFCCC COP6 -kokous oli Haagissa Hollannissa.

**HALLINTOTIETEIDEN TOHTORIKSI YMPÄRISTÖ-
POLITIIKASTA PÄÄAINEENA ALUETIEDE**

Loppuvuodesta 1995 siirryin Turun kauppaorkeakoulun Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen

⁸ Tampereen yliopiston ympäristöpolitiikasta professorin virantäytön jälkeen ks. Haila (1997; 2001; 2016a, julkaistu uudelleen tässä teoksessa).

⁹ Opiskelijat osallistuivat Bonnin ja Haagin ilmastokokouksiin YK:n akkreditoiman Tampereen yliopiston nimeäminä tarkkailijoina. He seurasivat neuvottelujen etenemistä ja osallistuivat kokouksen yhteydessä järjestettyihin oheistapahtumiin. Neuvottelujen seuraamista ja kokonaiskuvan muodostamista helpottivat päivittäin julkaistut uutiskirjeet. International Institute for Sustainable Developmentin (IISD) Earth Negotiations Bulletin keskittyi päivän tapahtumien kattavaan raportointiin. Ympäristöjärjestöjen Climate Action Networkin (CAN) ECO Newsletter keskittyi osanottajamaiden kannanottoihin ja nimesi mm. ”päivän fossiiliin”.

Osallistuin YK:n ilmastomuutoksen puitesopimuksen osapuolikokouksiin Kiotossa 1997, Buenos Airesissa 1998 ja Bonnissa 1999. Tampereen yliopiston ympäristöpolitiikan opiskelijat osallistuivat kansainvälisen ilmastopolitiikan kurssilla ilmastokokoukseen ensimmäisen kerran vuonna 1999 Bonnissa. Kuva: Jarmo Vehmas

palvelukseen. Keskusten johtaja Pentti Malaska (1934–2012) oli keskustellut Ympäristöministeriön ympäristöpolitiikan osaston ylijohtaja Markku Nurmen (1945–2010) kanssa selvityksen tekemisestä koskien energia- ja hiilidioksidiverotusta Pohjoismaissa. Taustalla oli energia- ja hiilidioksidiverotuksen muutosta valmistelemaan perustettu valtiovarainministeriön työryhmä, jossa ei ollut ympäristöministeriön edustajaa. Laatimassamme selvityksessä (Malaska ym. 1996) esitetyt vertailulaskelmat herättivät tuolloin paljon huomiota poliittisen ajankohtaisuutensa vuoksi. Saimme oikoa niistä esitettyjä tulkintoja ja kannanottoja, joita valtakunnalliset mediat julkaisivat ottamatta meihin lainkaan yhteyttä. Selvityksestä tehtiin myös englanninkielinen versio (Malaska ym. 1997), ja sen pohjalta laadin ensimmäisen kansainvälisen vertaisarvioidun artikkelini (Vehmas ym. 1999).

Tämän jälkeen olin mukana kahdessa muusakin ympäristöministeriön rahoittamassa hankkeessa, jotka käsittelivät uusiutuvien energialähteiden käytön edistämistä sekä ilmastopolitiikkaa ja sähkönkulutuksen skenaarioita. Fyysisesti työskentelin edelleen Tampereella edellä mainittujen kolmen hankkeen aikana, sillä Turun kauppakorkeakoulu vuokrasi Tampereen yliopistolta työtilat niiden ajaksi.

Vuonna 1997 sain yhteiskunnallisen ympäristöalan valtakunnallisen yhteysverkoston¹⁰ jatkokoulutuspaikan väitöskirjaani varten. Palasin näin Tampereen yliopiston aluetieteen ja ympäristöpolitiikan laitoksen henkilökuntaan. Päätin kuitenkin vaihtaa väitöskirjani aihetta, sillä alkuperäinen ajatus lisensiaattityöni jalostamisesta väitöskirjaksi ei ollut edennyt. Edellä mainittu ympäristöministeriön tilaama Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen energia- ja hiilidioksidiveroselvitys ja erityisesti sen herättämä julkinen keskustelu ja käsittely mediassa päättyi suomenkielisen monografiani aiheeksi. Empiirisen aineiston olin pääosin kerännyt valmiiksi jo selvityksen tekemisen aikana. Tein suurimman osan kirjoitustyöstä vuosina 2000–2001.

Työni toinen esitarkastaja Kalle Määttä kiinnitti kommentissaan huomiota pääaineeseeni kysymällä mitä aluetiede oikein on. Tähän oli aihetta, sillä käsikirjoituksessa määrittelin työni ympäristöpolitiikan alaan kuuluvaksi. Pääaineen vaihtamisesta ei tarvinnut kuitenkaan keskustella, sillä se ei ollut laitoksen professorikunnan mielestä tarpeen. Maantieteestä lainattu aluetieteen tehtävä ”tutkia ihmisen toimintaa maan pinnalla” – kuten ohjaajakseni Raumolinin jälkeen tullut aluetieteen professori Lauri Hautamäki sen asiasta keskustellessamme muotoili – sisältyi vastaukseeni

10 Yhteiskunnallisen ympäristöalan yhteysverkosto oli valtakunnallinen YHTYMÄ-tutkijakoulun (2001–2015) edeltäjä (ks. Haila 2016b, julkaistu uudelleen tässä teoksessa)

Kalle Määttä kysymykseen, eikä pääaineestani sen koommin puhuttu¹¹. Viimeistelin Hajerin (1995) diskurssiteoriaa operationalisoivan ja sitä 1990-luvun puolivälin energia- ja hiilidioksidiveromuutokseen Suomessa soveltavan väitöskirjani (Vehmas 2002) toimiessani Jyväskylän yliopistossa yhteiskuntapolitiikan yliassistenttina lukuvuoden 2001–2002. Väittelin hallintotieteiden tohtoriksi Tampereen yliopistossa huhtikuussa 2002.

YMPÄRISTÖPOLITIIKAN PERINTÖ TULEVAISUUDEN TUTKIMUSKESKUKSESSA

Siirryin syksyllä 2002 jälleen Tulevaisuuden tutkimuskeskukseen, jossa osallistuin aluksi keskuksen ensimmäisiin EU-puiteohjelmahankkeisiin¹². Tulevaisuuden tutkimuskeskus oli hiljattain perustanut aluetoimiston Helsinkiin, ja vuonna 2003 myös Tampereelle saatiin aloitteestamme sellainen¹³. Tämän ansiosta olen voinut työskennellä Tampereella koko tutkijanurani lukuun ottamatta yhtä lukuvuotta Jyväskylän yliopistossa. Tampereen toimiston perustamisen jälkeen vuonna 2003 Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen johtajaksi palasi Markku Wilenius¹⁴, joka väitöskirjassaan (Wilenius 1997) oli yhdistellyt yhteiskuntatieteellistä ympäristötutkimusta ja tulevaisuudentutkimusta. Hänen jälkeensä johtajana on toiminut Juha Kaskinen, jonka väitöskirja (Kaskinen 1998) on myös yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen alalta. Tulevaisuuden tutkimuskeskus on siten ollut luon-

teva paikka jatkaa Tampereen yliopiston aluetieteen laitoksella 1990-luvun alussa alkanutta työtä yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen parissa.

Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen Tampereen toimistossa on ollut paljon yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen kannalta keskeisiä hankkeita. Monet niistä ovat liittyneet ilmasto- ja energiapolitiikkaan, ja Jyrki Luukkasen johtamat kapasiteetinkasvattamis- ja tutkimushankkeet Kaakkois-Aasiassa ja Karibialla toivat niihin mukaan myös kehitystutkimuksellisia elementtejä. Hankkeisiin rekrytoitiin aluksi mm. Tampereen teknillisen korkeakoulun ja Tampereen yliopiston opiskelijoita, myös ympäristöpolitiikan opiskelijoita. Tyypillisesti ensin harjoittelijoiksi, ja harjoittelujakson jälkeen osa jatkoi tutkijoina¹⁵. Useiden hankkeiden ja pitkäaikaisen toiminnan seurauksena Tulevaisuuden tutkimuskeskuksella on laaja yhteistyöverkosto kehitysmaahankkeiden kohdemaissa.

Kestävän kehityksen eri ulottuvuudet samanaikaisesti huomioon ottavien indikaattoripohjaisen arviointimenetelmien kehittäminen on ollut toinen tärkeä tutkimuksen osa-alue. Se on keskeinen erityisesti tulevaisuudentutkimuksen, mutta myös yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen metodologisesta näkökulmasta. Metodologista kehitystyötä on tehty erityisesti EU-puiteohjelmista rahoitetuissa hankkeissa¹⁶. Näitä menetelmiä on edelleen kehitetty ja hyödynnetty myös edellä mainituissa kehitysmaahankkeissa. Niiden tiimoilta on

- 11 Ympäristöpoliittisia aiheita käsittelevät Tampereen yliopistossa aluetieteen väitöskirjoissaan myös Juhani Tirkkonen (2000) ja Jari Kaivo-oja (2004).
- 12 TERRA 2000 ja ECOSTAT (Environment Consolidated Statistical Tools) olivat EU:n tutkimuksen viidennen puiteohjelman (FP5) hankkeita, joissa Turun kauppar korkeakoulu oli partnerina professori Pentti Malaskan johdolla. Molemmat hankkeet toteutettiin vuosina 2001–2003.
- 13 Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen johtajana toimi vuosina 2001–2003 Auli Keskinen. Hänellä oli Tampereen yliopiston politiikan tutkimuksen laitoksella käynnissä oleva tutkimushanke, jonka tutkijat tulivat täydentämään vasta perustettun Tampereen toimiston niukkalukuista henkilökuntaa.
- 14 Markku Wilenius toimi keskuksen johtajana kahteen otteeseen, vuosina 1999–2001 ja 2003–2007. Vuodesta 2014 alkaen hän on ollut tulevaisuudentutkimuksen professori.
- 15 Tampereen toimistossa työskennelleitä tutkijoita on sittemmin väitellyt tohtoriksi kehitysmaahankkeiden aihepiiristä. Antto Vihma (2012) väitteli Helsingin yliopistossa, Sari Jusi (2013) Tampereen yliopistossa ja Mira Käkönen (2020) Helsingin yliopistossa. Lisätietoa hankkeista on saatavilla Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen SDF-verkkosivustolta (Sustainable Development Futures 2024).
- 16 Metodologinen kehitystyö alkoi TERRA 2000- ja ECOSTAT-hankkeissa. Sitä jatkettiin Turun kauppar korkeakoulun ja Turun yliopiston koordinoimissa EU-puiteohjelmahankkeissa DECOIN (Development and comparison of sustainability indicators, 2006–2009), SMILE (Synergies in multi-scale inter-linkages of eco-social systems, 2008–2011) ja EUFORIE (European futures for energy efficiency, 2015–2018). ECOSTAT-, DECOIN- ja SMILE-hankkeissa mukana oli Tilastokeskus, jonka osuudesta vastasi Jukka Hoffrén, joka oli kesällä 1991 harjoittelijana Tampereen teknillisen korkeakoulun säätötekniikan laitoksella samaan aikaan kanssani. Hänen väitöskirjansa (Höfrén 2001) oli ensimmäinen Tampereen yliopistoon tehty ympäristöpolitiikan väitöskirja.

myös syntynyt joukko kansainvälisiä julkaisuja.¹⁷

2000-luvun aikana olin ollut esitarkastajana parissa Helsingin yliopistoon tehdyssä väitöskirjassa, ja lisäksi tarkastin sinne muutamia energia-aiheisia graduja. Olin tutustunut Pekka Kauppiin Suomen Akatemian rahoittamassa Kestävä tuotanto ja tuotteet -tutkimusohjelman konsortiohankkeessa ”Indikaattoriviitekehys ekotehokkuudelle” (2007–2010). Hän ehdotti, että voisin hakea dosentuuria Helsingin yliopistosta. Tartuin ehdotukseen, ja sain nimityksen Helsingin yliopiston ympäristöpolitiikan dosentiksi vuonna 2009.

Turun Kauppakorkeakoulu ja Turun yliopisto yhdistyivät vuonna 2010. Kauppakorkeakoulusta tuli yliopiston tiedekunta, ja Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen asema erillislaitoksena päättyi. Siitä tuli aluksi kauppakorkeakoulun alainen ”ainelaitoksen kaltainen yksikkö”, sillä tulevaisuudentutkimuksesta tuli pääaine vasta vuonna 2013. Nykyisin Turun kauppakorkeakoulun jatkokoulutusohjelmassa voi suorittaa myös jatkotutkintoja pääaineena tulevaisuudentutkimus. Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen Tampereen toimistossa pidempään työskennelleitä on väitellyt tohtoriksi myös Turun yliopistossa, ja heidän väitöskirjansa liittyvät läheisesti sekä yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen että tulevaisuudentutkimukseen.¹⁸

Vuodesta 2010 alkaen olen toiminut Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen Tampereen toimiston aluepäällikkönä. Tutkijanurani on muotoutunut uusien tai vakiintuneiden tieteenalojen välimaastossa olevien oppiaineiden parissa, joihin luen tulevaisuudentutkimuksen ja ympäristöpolitiikan

Tampereen yliopiston ympäristöpolitiikan 1990-luvun alkupuoliskon kehittämistyön perintö on käytännössä siirtynyt siinä mukana olleiden henkilöiden myötä Tulevaisuuden tutkimuskeskukseen.

lisäksi myös aluetieteen¹⁹. Tampereen yliopiston ympäristöpolitiikan 1990-luvun alkupuoliskon kehittämistyön perintö on käytännössä siirtynyt siinä mukana olleiden henkilöiden myötä Tulevaisuuden tutkimuskeskukseen. Erityisesti Tampereen toimistossa on toteutettu ulkoisella rahoituksella ympäristöpolitiikkaan läheisesti liittyviä hankkeita. Hankeyhteistyötä on ollut myös Tampereen yliopiston, erityisesti tekniikan ja luonnontieteiden tiedekunnan sekä sitä edeltäneen Tampereen teknilliseen korkeakoulun kanssa.

Tamperelaisen ympäristöpolitiikan 1990-luvun alkupuolen perintö näkyy myös kansainvälisissä verkostoissamme. Vuoden 1993 Euroopan opintomatkalta ja energiapolitiikan jatko-opintokurssilta tuttu Lutz Mez perusti vuonna 1995 energiamarkkinoiden vapautumiseen ja energiasektorin yksityistämiseen aluksi keskittyneen tutkijaverkoston, REFORM Groupin²⁰. Se järjestää vuosittaisen seminaarin Leopoldskronin linnassa Salzburgissa, johon osallistuin ensimmäistä kertaa syksyllä 1999

17 Näistä menetelmistä ja niihin liittyvistä julkaisuista ks. lähemmin Vehmas & Luukkanen (2022). Tämän lisäksi metodologisesti merkittävä on Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen Tampereen toimistossa useita vuosia työskennelleen Juha Panula-Onton (2019) ristivaikutusanalyysiä ennakoivaa työkaluna käsittelevä väitöskirja.

18 Markus Vinnari (2010) valmistui tohtoriksi taloussosiologiasta ja Francesca Allievi (2017) maantieteestä. Kumpikin käsitteli väitöskirjassaan lihankulutusta tulevaisuudentutkimuksen ja kestävyysnäkökulmista. Marileena Mäkelä (2020) valmistui Turun kauppakorkeakoulun jatkokoulutusohjelmasta pääaineena tulevaisuudentutkimus. Hänen väitöskirjansa käsitteli suomalaisten metsäteollisuusyritysten ympäristöraportointia. Turussa työskentelevän Ville Lauttamäen (2018) tulevaisuudentutkimuksen väitöskirja liittyy myös ympäristöpolitiikkaan, joka vaikuttaa osaltaan siihen millaiseksi maailmämme asema muodostuu tulevaisuudessa.

19 Opiskeluaikoinani 1980-luvun lopulla aluetiedettä luonnehdittiin vertauskuvallisesti: maantiede on tunnetusti aluetieteen äiti, mutta ei ole selvillä onko isä sosiologia vai taloustiede. Tällä viitattiin aluetieteen ”regional studies” ja ”regional science” -suuntauksiin.

20 REFORM Groupin muita alkuperäisjäseniä ovat mm. norjalainen Atle Midttun, hollantilainen Maarten Arentsen ja brittiläinen Steven Thomas. Suomesta pisimpään mukana on ollut Jyrki Luukkanen. Pitkään eri eurooppalaisissa yliopistoissa työskennellyt Markku Lehtonen on myös ollut aktiivinen REFORM Groupin seminaarien suomalainen osanottaja.

Bonnin ilmastokokousmatkan yhteydessä. Sen jälkeen olen ollut mukana joitakin kertoja, viimeksi syksyllä 2023. REFORM Group on laajentunut voimakkaasti vuosien varrella, ja sen järjestämät seminaarit ovat aina liittyneet ajankohtaisiin energiapolitiikan teemoihin. Verkoston jäsenet ovat toimittaneet useita energiapolitiikkaa käsitteleviä kirjoja. Olemme laatineet Suomen näkökulmasta artikkeleita ydinvoimaa ja ydinjätteitä käsitteleviin kokoomateoksiin (ks. Vehmas 2009; Auffermann ym. 2015; Vehmas ym. 2023).

Tulevaisuudentutkimusta ja yhteiskuntatieteellistä ympäristötutkimusta yhdistää se, että molempia on tuotu esille yliopistojen ja tiedekuntien strategisissa linjauksissa joko suoraan tai välillisesti. Yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen läheisesti liittyvät kestävyys- ja vastuullisuusteemat on liitetty tavoiteltavaan tulevaisuuteen monien yliopistojen strategisissa linjauksissa, mutta resurssissa on paljon eroja. Yhteiskuntatieteelliseen ja monitieteiseen ympäristötutkimukseen on panostettu esimerkiksi Itä-Suomen yliopistossa ja LUT-yliopistossa (Hukkinen 2024), mutta tulevaisuudentutkimus on keskittynyt lähinnä Turun yliopistoon.

Tulevaisuudentutkimus on ollut jo useita vuosia Turun yliopiston strateginen painopistealue. Yliopisto on osoittanut vaihtelevasti budjettirahoitusta siihen liittyvään toimintaan. Tulevaisuudentutkimuksella on myös valtakunnallinen erityistehtävä, johon opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt jonkin verran rahoitusta Turun yliopistolle, ei kuitenkaan säännöllisesti vaan ainoastaan joinakin yksittäisinä vuosina. Tulevaisuudentutkimusta ei voi opiskella pääaineena missään muussa yliopistossa, mutta tulevaisuudentutkimuksen verkostoakatemi-an (TVA) tarjoama opetus on mahdollista sisällyttää opintoihin esimerkiksi sivuaineena kaikissa TVA:n jäsenyliopistoissa.

Taloudellisesti vaikeina aikoina strategiset linjat ja budjettipäätökset voivat joutua ristiriitaan, kuten esimerkiksi Helsingin yliopiston tuore päätös lakkauttaa ympäristöpolitiikan professuuri syksyllä 2025 hyvin osoittaa (Hukkinen 2024; myös tässä teoksessa). Vakiintuneita tieteenaloja heikomman aseman vuoksi vahvan tieteellisen seuran merkitys on monien yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen piiriin kuuluvien tieteenalojen ja oppiaineiden kannalta ensiarvoisen tärkeä erityi-

sesti niissä yliopistoissa, joissa panostus on ollut vähäisempää.

Kuten edellä on todettu, kokonaan uuden ja useita eri aloja yhdistämään pyrkivän tieteellisen seuran perustaminen vuonna 1994 oli läheisessä vuorovaikutuksessa ympäristöpolitiikka-oppiaineen kehittämisen kanssa Tampereen yliopistossa. Tämän vuoksi roolini Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran perustamisessa oli keskeinen, ja siihen valintani seuran ensimmäiseksi sihteeriksi myös perustui. Se näkemys ympäristöpolitiikasta, jonka pohjalta oppiainetta 1990-luvun alkupuolella kehitettiin, innoitti minua omana aikanaan ja on vaikuttanut tieteellisen toimintani suuntautumiseen hyvin vahvasti myös sen jälkeen.

KIRJALLISUUS

- ALLIEVI, F.** (2017) *Meat consumption as a wicked problem: evidence from data and policies*. *Annales Universitatis Turkuensis Ser. A II* 336. University of Turku, Department of Geography and Geology, Turku.
- ANDERSEN, J., MEZ, L. & KJÆR, T. (TOIM.)** (1995) *Energy Policy and Sustainable Development*. Proceedings of the PhD Course "Sustainable Dimensions of Energy Policy", March 13–24, 1995 at Lyngby Landbrugskole, Roskilde, Denmark.
- AUFFERMANN, B., SUOMELA, P., KAIVO-OJA, J., VEHMAS, J. & LUUKKANEN, J.** (2015) A final solution for a big challenge? The governance of nuclear waste disposal in Finland. Teoksessa A. Brunnengräber, M.R. Di Nucci, A.M. Isidoro Losada, L. Mez & M. Schreurs (toim.) *Governance of Nuclear Waste Management: An International Comparison*, 227–247. Springer, Wiesbaden.
- DEBEIR, J.-C., DELÉAGE, J.-P. & HÉMERY, D.** (1991) *In the Servitude of Power. Energy and Civilization through The Ages*. Zen Books, London.
- HAILA, Y.** (1997) *Ympäristöpolitiikka yliopistollisena oppiaineena*. Teoksessa L. Hautamäki, T. Keski-Petäjä & K. Seppälä (toim.) *Yhteiskunta orientaatioina*, 15–22. Tampereen yliopisto, aluetieteen ja ympäristöpolitiikan laitos, sarja A 20. Tampere.
- HAILA, Y.** (2001) *Tulkintoja ympäristöpolitiikasta*. Teoksessa Y. Haila & P. Jokinen (toim.) *Ympäristöpolitiikka: Mikä ympäristö, kenen politiikka*, 273–289. Vastapaino, Tampere.
- HAILA, Y.** (2016a) *Ympäristöpolitiikan professorina Tampereella*. Yrjö Haila muistelee. <https://www.yhys.net/ymparistopolitiikan-professorina-tampereella-yrjo-haila-muistelee/>, 23.11.2023
- HAILA, Y.** (2016b) *Valtakunnalliset tutkijakoulut: surullinen kertomus uhoamisesta ja tuhoamisesta*. *Tiede & edistys* 41(1), 57–64. <https://doi.org/10.51809/te.105213>
- HAJER, M.A.** (1995) *The Politics of Environmental Discourse. Ecological Modernization and the Policy Process*. Oxford University Press, New York.
- HOFFRÉN, J.** (2001) *Measuring the Eco-efficiency of Welfare Generation in a National Economy. The Case of Finland*. *Acta Electronica Universitatis Tampereensis* 149. Tampere University Press, Tampere.
- HUKKINEN, J.I.** (2024) *Helsingin yliopisto lakkauttaa ympäristöpolitiikan professorin, vaikka väittää olevansa vastuullisuuden ja kestävyysedelläkävijä*. *Tieteessä tapahtuu* 42(3), <https://www.tieteessatapahtuu.fi/numerot/3-2024/helsingin-yliopisto-lakkauttaa-ymparistopolitiikan-professorin-vaikka-vaittaa>, 14.6.2024
- JUSI, S.** (2013) *Integrated Water Resources Management (IWRM) Approach in Water Governance in Lao PDR: Cases of Hydropower and Irrigation*. *Acta Universitatis Tampereensis* 1820. Tampere University Press, Tampere.
- JÄRVELÄ, M.** (2014) *Yhteiskuntapolitiikan professori Marja Järvelän jäähyväisluento*. <https://www.yhys.net/yhteiskuntapolitiikan-professori-marja-jarvelan-jaahyvaisluento/>, 3.11.2024
- JÄRVIKOSKI, T.** (2014) *Nelisenkymmentä vuotta ympäristösosiologiaa*. <https://www.yhys.net/40-vuotta-ymparistososiologiaa/>, 3.11.2024
- KAIVO-OJA, J.** (2004) *Analyses of Historical and Future Problems of Sustainable Development: Research Articles in Spatial Sustainability Analysis, Planning and Evaluation*. *Acta Universitatis Tampereensis* 1038. Tampere University Press, Tampere.
- KANSANTALOUDELLINEN AIKAKAUSKIRJA** (1994) *Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seura perustettu. Kansantaloudellinen aikakauskirja* 90(2), 262.
- KARJALAINEN, K.** (1989) *Politiikka, talous ja energiatalouden poliittinen ohjaus Suomessa*. Imatran Voima Oy, tutkimusraportteja IVO-A-13/89. Helsinki.
- KASKINEN, J.** (1998) *Tuhatta ja sataa Helsingistä Pietariin: Eurooppatie E18:n tiensuunnittelu ympäristövaikutusten arvioinnin käytäntönä*. Turun yliopiston julkaisuja, Sarja C, Scripta lingua Fennica edita, osa 143. Turku.
- KOSKIAHO, B.** (1972) *Ympäristöpolitiikka I. Ympäristöpolitiikkamme järjestelmä*. Gaudeamus, Helsinki.
- KOSKIAHO, B.** (1974) *Ympäristöpolitiikka II. Ympäristöpolitiikan peruskysymyksiä*. Gaudeamus, Helsinki.
- KÄKÖNEN, M.** (2020) *Fixing the fluid: Making resources and ordering hydrosocial relations in the Mekong Region*. Unigrafia, Helsinki.
- LAUTTAMÄKI, V.** (2018) *Geoenergia kiinteistöjen lämmitysratkaisujen markkinoilla Suomessa energiakriisin ajoista 2030-luvulle*. Turun yliopiston julkaisuja, sarja E, osa 29. Painosalama Oy, Turku.
- MALASKA, P., LUUKKANEN, J., VEHMAS, J. & KAIVO-OJA, J.** (1996) *Ympäristöperusteinen energiaverotus. Pohjoismaisia vertailuja ja suomalaisen keskustelun arviointia*. Ympäristöministeriö, Suomen ympäristö 39. Edita, Helsinki.
- MALASKA, P., LUUKKANEN, J., VEHMAS, J. & KAIVO-OJA, J.** (1997) *Environment-Based Energy Taxation in the Nordic Countries. Comparisons by Energy Source and a Review of the Finnish Discussion*. Ympäristöministeriö, Suomen ympäristö 92. Edita, Helsinki.
- MARTINEZ-ALIER, J.** (1990) *Ecological Economics. Energy, Environment and Society*. Basil Blackwell, Oxford
- MASSA, I.** (2009) *Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen paradigmat ja keskeisimmät suuntaukset*. Teoksessa Massa, I. (toim.) *Vihreä teoria: Ympäristö yhteiskuntateorioissa*, 9–44. Gaudeamus, Helsinki.
- MASSA I.** (2018) *Ympäristötutkija rivien välissä*. Ilmo Massa muistelee. <https://www.yhys.net/ymparistotutkija-rivien-valissa-ilmo-massa-muistelee/>, 23.11.2023
- MASSA, I. & SAIRINEN, R. (TOIM.)** (1991) *Ympäristökysymys. Ympäristöuhkien haaste yhteiskunnalle*. Gaudeamus, Helsinki.
- MÄKELÄ, M.** (2020) *The past, present and future of environmental reporting in the Finnish forest industry*. *Annales Universitatis Turkuensis*, Sarja E 58, Oeconomica. Turku
- NURMELA, J., PALDANIUS, J., SAIRINEN, R. & TANSKANEN, E.** (1989) *Yhteiskuntatieteen ja tulevaisuustutkimus energiataloudessa*. Selvitys tutkimuksen osa-alueista ja kehittämistarpeista. Kauppa- ja teollisuusministeriö, energiaosasto, sarja D:164. Helsinki.
- PANULA-ONTTO, J.** (2019) *Probabilistic Logics in Foresight*. Tampere

- University Dissertations 49.
PunaMusta Oy – Yliopistopaino,
Tampere.
- RAUMOLIN, J.** (1980) Maailman
ymmärtämisen mahdollisuuksista.
Kriittisiä kirjoituksia ja tutkimuksia
1970-luvulta. Omakustanne.
Paradoksi III, Helsinki. 402 s.
- RAUMOLIN, J.** (1994) Mitä on
ympäristöpolitiikka tieteenalana.
Julkaisematon muistio 15.10.1994.
43 s.
- ROUHINEN, S.** (2010) Aluetieteen eväillä
ympäristöministeriöön. [http://
spatikka.fi/alumnikuulumisia/
alueteen-evailla-
ymparistoministerioon/](http://spatikka.fi/alumnikuulumisia/alueteen-evailla-ymparistoministerioon/), 3.1.2024
- RUOSTETSAARI, I.** (1989)
Energiapolitiikan määräytyminen.
Julkisten, kollektiivisten ja
markkinaperusteisten toimijoiden
asema Suomen energiasektorin
politiikkaverkostossa. Tampereen
yliopisto. Acta Universitatis
Tampereensis ser A vol 278.
Vammala.
- SUSTAINABLE DEVELOPMENT FUTURES**
(2024) Sustainable Development Futures
(SDF). <https://sdfutures.fi/>, 3.1.2024
- TIRKKONEN, J.** (2000) Ilmastopolitiikka
ja ekologinen modernisaatio:
diskursiivinen tarkastelu suomalaisesta
ilmastopolitiikasta ja sen yhteydestä
metsäsektorin muutokseen. Acta
Universitatis Tampereensis 781.
Tampere University Press,
Tampere.
- VEHMAS, J.** (1991) Energia, yhteiskunta
ja aluerakenne — kytkentöjen
hahmottelua. Tampereen teknillinen
korkeakoulu, säätötekniikan laitos.
Energia ja kehitys, raportti No. 19.
- VEHMAS, J.** (1993) Tieteidenvälinen
energiatutkimus. Suomen energiasektori
erilaisissa konteksteissaan. Tampereen
yliopisto, aluetieteen laitos.
Julkaisematon liseniaattityö. 341 s.
- VEHMAS, J.** (2002) ”Rahat Ruotsiin
ja päästöt Tanskaan”. Suomen
ympäristöperusteisen energiaverotuksen
rekonstituutio 1993–96. Acta
Universitatis Tampereensis 861.
Tampere University Press,
Tampere.
- VEHMAS, J.** (2009) The role of nuclear
power in Finnish energy and
climate policies. Teoksessa L. Mez,
M. Schneider & S. Thomas (toim.)
International Perspectives of Energy
Policy and the Role of Nuclear Power,
37–54. Multi-Science Publishing,
Essex, UK.
- VEHMAS, J., KAIVO-OJA, J.,
LUUKKANEN, J. & MALASKA,
P.** (1999) Environmental taxes
on fuels and electricity – Some
experiences from the Nordic
countries. *Energy Policy* 27(6), 343–
355. [https://doi.org/10.1016/S0301-
4215\(99\)00021-X](https://doi.org/10.1016/S0301-4215(99)00021-X)
- VEHMAS, J. & LUUKKANEN,
J.** (2022) Kestävän
kehityksen kvantitatiiviset
arviointimenetelmät
tulevaisuudentutkimuksessa.
Teoksessa H.-K. Aalto, K.
Heikkilä, P. Keski-Pukkila,
M. Mäki, & M. Pöllänen
(toim.) Tulevaisuudentutkimus
tutuksi – perusteita ja menetelmiä,
72–92. TVA-julkaisuja 1/2022.
Tulevaisuudentutkimuksen
Verkostoakatemia, Turku.
- VEHMAS, J., RENTTO, A., LUUKKANEN,
J., AUFFERMANN, B. & KAIVO-OJA,
J.** (2023) The Finnish solution to
final disposal of spent nuclear fuel.
Teoksessa M. Arentsen & R. van Est
(toim.) The Future of Radioactive Waste
– Governance Lessons from Europe,
287–317. Springer, Wiesbaden.
- VIHMA, A.** (2012) Soft Law, Hard Law,
and the North-South Politics of Climate
Change. Helsingin yliopisto,
valtiotieteellinen tiedekunta,
sosiaalitieteiden laitos, Helsinki.
- VIINIKAINEN, T. (TOIM.)**
(1997) Yhteiskuntatieteellinen
ympäristötutkimus Suomessa. Katsaus
tutkimusaloihin ja kirjallisuuteen.
Ympäristöministeriö, Suomen
ympäristö 99. Editat, Helsinki.
- VINNARI, M.** (2010) Past, present and
future of eating meat in Finland.
Series A-3:2010. Turku School of
Economics, Turku.
- WIKIPEDIA** (2024) Yhteiskuntatieteellisen
ympäristötutkimuksen seura.
[https://fi.wikipedia.org/wiki/
Yhteiskuntatieteellisen_
ymp%C3%A4rist%
C3%B6tutkimuksen_seura](https://fi.wikipedia.org/wiki/Yhteiskuntatieteellisen_ymp%C3%A4rist%C3%B6tutkimuksen_seura), 3.1.2024.
- WILENIUS, M.** (1997) Faust on Wheels.
Conceptualizing Modernization and
Global Climate Change. Finnish
Society of Sciences and Letters,
Helsinki.
- WINGSTRÖM, R.** (2020) Alue- ja
ympäristötutkimuksen seura 50
vuotta – juhluvuoden kirjoitus. Alue
ja Ympäristö 49(2), 203–206. [https://
aluejaymparisto.journal.fi/article/
view/99301/57994](https://aluejaymparisto.journal.fi/article/view/99301/57994).
- YHYS** (1994a) Yhteiskuntatieteellisen
ympäristötutkimuksen seuran perustavan
kokouksen pöytäkirja 12.2.1994.
- YHYS** (1994b) Perusilmoitus
yhdistysrekisteriin.
Yhteiskuntatieteellisen
ympäristötutkimuksen seura,
28.2.1994.
- YHYS** (2023a) Yhteiskuntatieteellisen
ympäristötutkimuksen seura. [https://
www.yhys.net/](https://www.yhys.net/), 14.11.2023
- YHYS** (2023b) Yhdistyksen säännöt.
[https://www.yhys.net/yhdistyksen-
saannot/](https://www.yhys.net/yhdistyksen-saannot/), 14.11.2023
- YHYS** (2024) Vuosien 2005–2013
tiedotuslehdet pdf-muodossa. [https://
www.yhys.net/ajankohtaista-
vuosien-2005-2013-tiedotuslehdet/](https://www.yhys.net/ajankohtaista-vuosien-2005-2013-tiedotuslehdet/),
3.1.2024